

บทสัมภาษณ์ บทสัมภาษณ์ บทสัมภาษณ์

สมพงษ์ พัดปุຍ: พัฒนาการของนักพัฒนา

सानศิริ ชลสาคร (ผู้สัมภาษณ์)

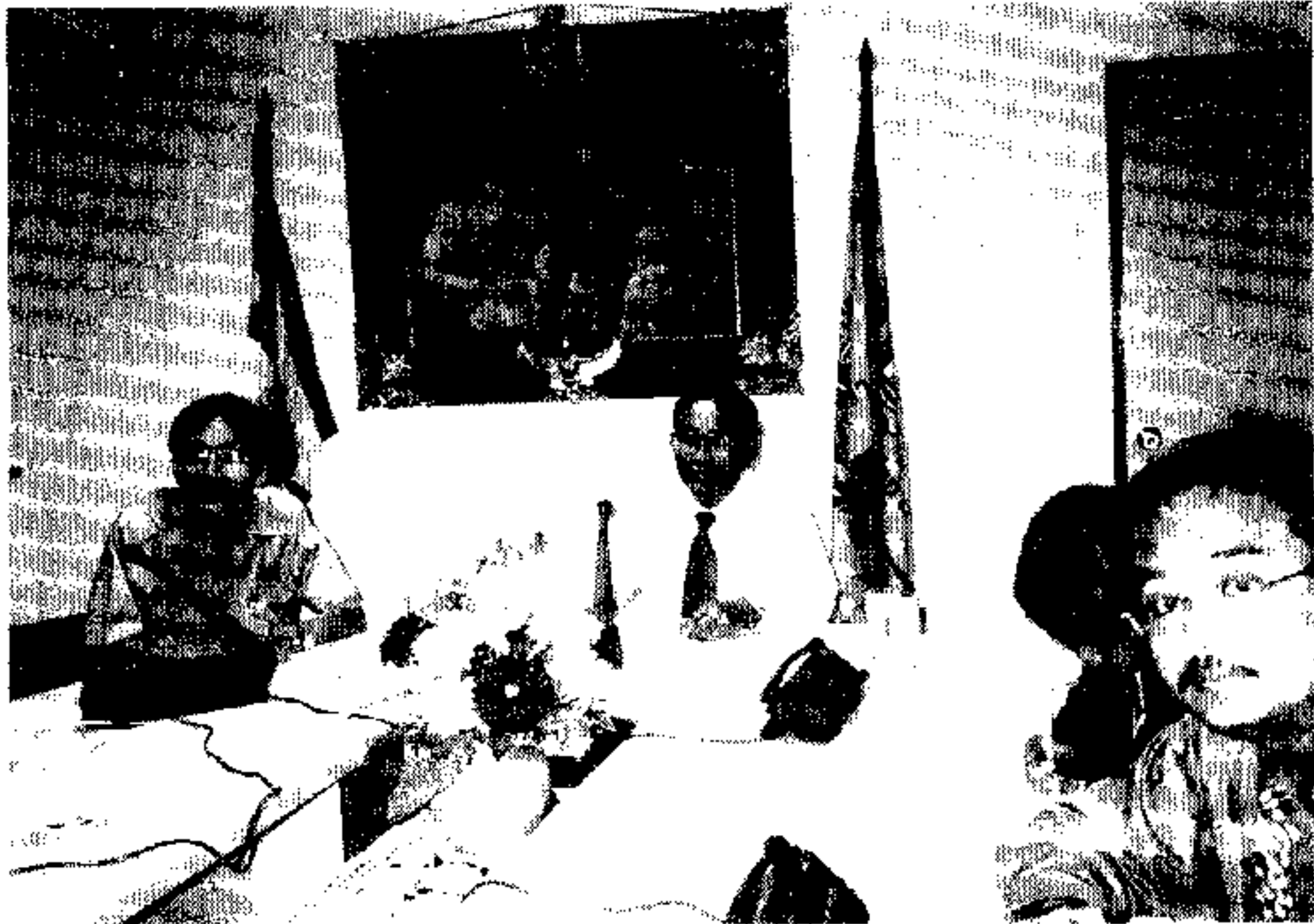
ปัจจุบันองค์การพัฒนาเอกชนนับว่าเป็นองค์กรที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาประเทศในหลาย ๆ ด้าน

กิจกรรมหลากหลายที่ถูกผลักดันโดยกลุ่มคนที่ทำงานอยู่ในองค์กรกลายเป็นกระแสที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพัฒนาสังคมไปในแนวทางที่ดีขึ้น

หลายคนที่เป็นคนจากองค์การพัฒนาเอกชนได้รับการยอมรับในด้านความรู้ ความสามารถ ทั้งในระดับประเทศและนานาชาติ ซึ่งหนึ่งในจำนวนนั้นคือ นายสมพงษ์ พัดปุຍ ที่ปรึกษาผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และผู้ประสานงานโครงการส่งเสริมการจัดการสิ่งแวดล้อมเมืองหรือโครงการโลฟี่ขององค์การสหประชาชาติ

นายสมพงษ์ พัดปุຍ เริ่มต้นชีวิตนักพัฒนาที่มูลนิธิดวงประทีป ด้วยประสบการณ์ยาวนานในชุมชน จึงเป็นบุคคลที่มีความรู้ในปัญหาของชุมชนเป็นอย่างดี นอกจากนี้ นายสมพงษ์ พัดปุຍ ยังเป็นผู้สร้างสรรค์รูปแบบชาวบ้านเพื่อการพัฒนาในระดับพื้นฐาน เป็นนัก

ต่อสู้เพื่อประชาธิปไตย มีความสามารถในการอบรมผู้นำชาวบ้าน จัดตั้งและสร้างกลุ่มชาวบ้านผู้ด้อยโอกาสเพื่อแก้ปัญหาแก่ประชาชนในชุมชนแออัดคลองเตย ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการเรียกร้องสิทธิให้คนยากจน และสร้างระบบการเมืองมิติใหม่ของประชาชนในระดับท้องถิ่น มีบทบาทสำคัญในการก่อตั้งและประสานงาน "เครือข่ายชุมชนต่อต้านยาเสพติด" ซึ่งเป็นการประสานงานชุมชนต่อต้านยาเสพติดในขอบเขตทั่วประเทศ ไม่เพียงแต่ผลงานความสำเร็จของนายสมพงษ์ พัดปุຍ ที่นับเป็นการได้ตัวอย่างอันควรแก่ศึกษา ในความเป็นนายสมพงษ์ พัดปุຍ นับแต่วันที่เริ่มก้าวเข้าสู่เส้นทางนักพัฒนา ตราบจนถึงวันแห่งความสำเร็จในปัจจุบันก็นับว่ามีความน่าสนใจไม่น้อยกว่ากัน เนื่องด้วยมีนักพัฒนาในองค์กรเอกชนไม่มากนักที่จักทำได้เช่นนายสมพงษ์ ที่สามารถประสานความร่วมมือร่วมทำงานกับทุกฝ่าย ทั้งภาครัฐ ธุรกิจเอกชน นักการเมือง และชุมชน จนประสบความสำเร็จเป็นที่ประจักษ์เช่นนี้ได้

รูปที่ 1 ผู้อำนวยการสถาบันการพัฒนาพื้นฐาน

ถาม: อะไรทำให้คุณสนใจมาทำงานเป็นนักพัฒนาในองค์กรพัฒนา

ตอบ: ที่จริงผมไม่ได้คิดมาตั้งแต่ต้น ผมเคยเป็นทหาร 10 ปี จำเอกทหารเรือ แล้วก็มาเรียนที่จุฬาฯ พอตีเข้ารุ่นธีรยุทธ จบมา 14 ตุลาคม พอตีก็ได้กระแสะยุค 14 ตุลา ผมเรียนอยู่ปี 2 ก็ได้ประท้วงอธิการแล้วคือ จอมพลประภาส อธิการจุฬาฯ ตอนนั้น เริ่มประท้วงครั้งแรกก็ติดใจแต่ชีวิตจริงมันขัดกันผมเป็นทหาร สมองผมจะลำบากมาก จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเวลาไปเรียนมีอิสระพอกลับไปเป็นทหารก็ไปอยู่ในวินัย แต่การมีวินัยมันก็มีประโยชน์มาก คำขวัญแรกผมจำแม่นเลย วันที่ 11 พฤศจิกายน 2507 เข้าไปที่โรงเรียนพลทหารสัตหีบ พอถึง ผู้บังคับกองพันไปปลุมนักเรียน 500 คน เขาบอก ไอ้น้องมึงฟังให้ดินะ หุบปากสนิทคิดแต่ทางดีแล้วชีวิตมึงจะก้าวหน้า เป็นทหารไปด้วยแล้วก็เรียนที่จุฬาฯ ไปด้วย จบมาผมก็มาอยู่ที่

ธนาคารศรีนคร และก็ถูกส่งไปอยู่ที่สาขาคลองเตย ก็เลยทำให้รู้จักสลัม รู้จักครูประทีปตั้งแต่ปี 15 ผมเรียนบัญชีแต่ใจไม่ได้ชอบบัญชีแต่เพื่อนบอกว่าเรียนไปเถอะทานง่าย แต่มันก็เรียนยาก ตกกลางเรียนก็เรียน แต่กว่าจะจบได้ก็หืดขึ้นคอเหมือนกัน แต่ไม่มีสอบตก และก็ทำงานตามอาชีพเป็นผู้ช่วยสมทบบัญชีคุมบัญชีลูกค้าทุกคน เช่นเช็คประมาณวันละ 400-500 ฉบับ อยู่ที่ศรีนครบริษัทบอกว่า Customer is the King คุณไม่ต้องเถียงผมทำงานไปก็เริ่มเห็นความขัดแย้ง เอ ผมรู้สึกว่าคุณนี่ต้องโค้งให้คนตามเงินที่อยู่ในบัญชีเขาหรือเนี่ย ยิ่งอยู่ก็ยิ่งรู้สึกเชิงงาน ช่วงนั้นก่อน 14 ตุลาคม ก็มีเพื่อนอยู่คนหนึ่งจบธรรมศาสตร์เป็นตำแหน่งใกล้เคียง ๆ กับผมก็รวมหัวกัน 2-3 คน เกิดขัดแย้งมาก ขนาดที่เรารณรงค์ประชาธิปไตยเพื่อจะได้ความเป็นธรรมแต่ระบบธุรกิจขัดขวางพนักงานเรามาก เวลาเริ่ม 8 โมงเช้า เวลา

ปิด 3 หุ่มนงานหนัก ถ้ามีใครสักคนผิดพลาด
ผมจะกลับบ้านไม่ได้เพราะผมคุมทั้งหมด มันก็
เลยชดแแย้ง ยิงอยู่ก็ยิงรู้สึกเข็งงาน ก็เลยลงมาช่วย
ครูประทีปทำโรงเรียน ผมเป็นคนแรกที่ปลูกต้นไม้
ในสลัมไปซุดหลุมสร้างโรงเรียน เราได้เห็น
ปัญหาชาวบ้าน เรื่องที่ชดแแย้งมากก็คือ ธนาคาร
เขามีสูตรอยู่ว่าใครเปิดบัญชีออมทรัพย์ต้อง
เปิดตั้งแต่ 100 บาท แต่ถ้าเปิด 100 บาทแล้ว
ปิดบัญชีจะถูกหัก 50 บาท ผมก็ว่า เอ ทำไม่ต้อง
หัก ผมก็ไปเถียงกับผู้จัดการ ผู้จัดการบอกให้ทำ
ตามเขาดีกว่า ผมก็รู้สึกแปลก สุดท้ายใจก็ไม่
อยู่กับ Bank แล้ว มาอยู่กับชาวบ้านอยู่กับการเมือง พอ 6 ตุลา ก็เลยไปกระเจิดกระเจิง
เหมือนคนอื่น ครูประทีปก็ตั้งมูลนิธิ และได้มา
ช่วยงานมูลนิธิ รู้สึกว่าได้ประโยชน์มากคือ การ
เรียนบัญชีคืออย่างคือสอนให้ละเอียดรอบคอบ
เรื่องโครงสร้างองค์กรต่าง ๆ ละเอียดหมด ได้
นำมาใช้อย่างเต็มที่เลย ผมเป็นคนจัดองค์กร
ให้มูลนิธิ บัญชีสอนให้คนมีระบบ

ถาม : ทำงานที่มูลนิธิดวงประทีปเป็นอย่างไร

ตอบ : ก็ทำหมด เริ่มตั้งแต่เขียนใบปลิวกับชาวบ้าน
ใบปลิวหาเงิน ถ่ายสไลด์ เาสไลด์ไปฉายให้
ชาวบ้านดู ทำทุกอย่างมันสนุก คือผมชอบ
อะไรที่คิดแล้วทำได้เลย โดยไม่มีเจ้านาย และ
อีกอย่าง ผมรู้สึกสนุกเป็นคนชอบอ่านหนังสือ
มาก และผมก็จะมีหนังสือเต็มตู้ พอมามอง
ปัญหาสลัมผมมานั่งคิดคนที่มันจนสงสัยเป็น
เพราะว่าไม่มีการศึกษา ถ้าอย่างนั้นเราไปตั้ง
ห้องสมุดให้เขาคงจะดี ผมก็ไปชวนเพื่อนและ
นำหนังสือไปลง แต่ชาวบ้านเค้าไม่อ่านหนังสือ
กัน กลายเป็นห้องสมุดมีประโยชน์ตรงที่วัยรุ่น
มานั่งมั่วสุ่มกันไม่มีใครมาอ่านหนังสือ ผมก็มา
คิดอีกว่าที่เขาไม่อ่านหนังสือเป็นเพราะเขาไม่ได้
เรียนหนังสือ ก็เลยช่วยครูประทีปนำเด็กเข้ามา
เรียนหนังสือได้ถึง ป.4 บางคนก็มีงานทำ

บางคนก็ไม่มี ก็ไม่ได้เป็นการแก้ปัญหาอยู่ดี
ปัญหาไม่ใช่ที่โรงเรียนเสียแล้ว แต่เป็นปัญหาที่
ทำเรือไล่ที่ชาวบ้าน ก็เริ่มวิเคราะห์ไปเรื่อย ๆ
แล้วโยงเรื่องเข้ากับการเมืองก็เลยวนไปเรื่อย
สุดท้ายเรื่องห้องสมุดก็เลิกไป โรงเรียนก็เดิน
ต่อไปเจรจาทำเรือ อะไรต่าง ๆ ค่อย ๆ สั่งสม
ประสบการณ์ความรู้ก็เกิด

ถาม : ฟังดูเหมือนว่าเริ่มต้นเข้าไปทำงานแบบลองผิด
ลองถูก

ตอบ : ก็ต้องเป็นอย่างนั้น เพราะทุกอย่างที่สลัมเป็น
ไม่เหมือนกับที่เราคิดเลย เอาอย่างนี้ดีกว่า ผม
ยกตัวอย่างให้ฟัง มีป่าคนหนึ่งชื่อป่าบุญนาค
เป็นประธานชุมชน มีร้านขายของชำ เวลาเรา
ไปซื้อของที่ร้าน ป้าคิดราคาเต็มทีเลย ขายแพง
เราคิดว่าป่าบุญนาคทำไมขายแพง แดกกลับกัน
ถ้าวันไหนมีงานเลี้ยง ป่าบุญนาคยอมขาดทุน
เลย คือถ้ากำไรก็เอาเต็มที ถ้าฟรีก็ฟรี ถ้าไป
มองว่าแก่เห็นแก่ตัวเอาเปรียบคนอื่นมันก็ไม่ใช่
หรือการที่ชาวบ้านเค้าไม่คั่นหนังสือเราก็ถนัด
เขียนโปสเตอร์ ตอนนั้นคลองเคเต้ไฟไหม้บ่อย
ทำยังไงถึงจะแก้ปัญหาไฟไหม้ คิดจะอบรม
ชาวบ้านก็ไปเขียนโปสเตอร์ "ไฟไหม้เป็น
อันตรายทุกคน เย็นนี้เรามาช่วยกัน" เตี่ยว
ชาวบ้านฮือมา "ครูรู้ได้อย่างไรว่าไฟจะไหม้เย็นนี้"
ผมงงมาก ก็ไปเช็คอีกทีว่าเขียนถูกหรือเปล่า
คือ การสื่อความของชาวบ้านเขาเข้าใจก็ต่างไป
จากเรา มีอยู่เรื่องสมัยนักศึกษาจุฬาฯ เขามี
ละครเวที ไม่มีฉากเขาใช้ไฟเปิดไฟ-ปิดไฟ จำได้
หรือเปล่า เขาปิดไฟจะเปลี่ยนฉากก็เป็นครั้งแรก
ที่คลองเตยจะได้ดูละคร ชาวบ้านก็มา
ประมาณ 100 คน พอจะเปลี่ยนฉากเขาก็ดับไฟ
ชาวบ้านคิดว่าไฟดับก็พากันวิ่งใหญ่เลย
(หัวเราะ) มันจะมีเรื่องอย่างนี้เยอะมาก แล้ว
เรื่องแบบนี้จนถึงปัจจุบันไม่มีใครเรียบเรียง
คนใหม่ก็ไปย้ำคนเดิม

ถาม : แล้วคุณสมพงษ์ได้เรียบเรียงอะไรบ้าง

ตอบ : ผมทำบ้าง แต่ผมไม่ได้ตั้งหลักเป็นนักเรียบเรียง ผมไม่ค่อยชอบเขียน ไม่มีเวลาเขียน เพราะความจำเป็น เขามาขอให้เขียนแต่ก็ยังไม่ได้ตั้งหลักเขียนจริงจัง

ถาม : คิดว่าอะไรทำให้ประสบความสำเร็จในการทำงานมาได้จนถึงวันนี้

ตอบ : ถ้าให้วิเคราะห์ตัวเอง ผมก็ไม่รู้เหมือนกัน เรียนหนังสือก็ระดับกลาง ๆ จะว่าเป็นคนเก่งก็ไม่ใช่ แต่ผมเข้ากับคนง่าย คุยกับคนแล้วมันสนุก คุยได้ทุกระดับ เมื่อก่อนมีปัญหาคุยกับคนรวยไม่ได้

ถาม : เกลียดคนรวยหรือ

ตอบ : รู้สึกว่าเรามีปัญหา เราได้รับความคิดว่าคนรวยเอาเปรียบคนจน คุยกับนายเบงค์แล้วมีปัญหา จนกระทั่งมาถึงปี พ.ศ. 2527 นี้แหละ ก็มีเพื่อนที่จุฬาฯ สุริชัย หวันแก้ว รุ่น ๆ เดียวกัน มาพบได้คุยกันก็รู้สึกว่าคุยกับอาจารย์ได้ เพราะเป็นเพื่อนกันมาก่อน ตอนหลังเพื่อนก็พาไปคุยกับพวกนักธุรกิจ นายธนาคาร ก็แปลกใจคนรวยก็คุยรู้เรื่อง ไปนั่งกินเบียร์กันก็รู้เรื่องเหมือนกัน ไปนั่งกินเบียร์พูดคุยกันไปก็รู้เรื่องได้ เริ่มก็เริ่มปรับทัศนคติ จนหลัง ๆ มานั่งคุยกับนายกเทศมนตรีได้ คือแต่ก่อนคิดว่านายกเทศมนตรีใหญ่มากเราก็ไม่กล้า

ถาม : ไม่กล้าหรือว่ามีอคติ

ตอบ : ก็ไม่เชิงอคติ แต่ว่าคิดต่างกัน คือ พอตีผมทำงานกับ UN สหประชาชาติต้องพบกับนายกเทศมนตรีแล้วเขากับเรามันเหมือนคนละเรื่องกันเลย ถ้าไม่รู้จักมาก่อนคุยกันไม่รู้เรื่อง หน้าห้องเค้าไม่ให้เข้าแล้ว พอตีนายกขอนแก่นเป็นนักต่อสู้ รุ่น 14 ตุลา แต่ไม่รู้จักผม พอได้พบก็รู้สึกชอบท่านนายกคนนี้แปลกคุยรู้เรื่อง ถกแซนเสื่อ ขับรถคนเดียว ไปคุยกับชาวบ้าน ตอนหลังก็เลยคุยได้ ถึงวันนี้ก็คุยกันได้ปกติ ฉะนั้น

ชีวิตทำงานทำให้เราต้องสังคมนะปรับตัว ตอนนี้คุยกับระดับเจ้าของร้านขายทองสบายมาก แต่อย่างเดียวที่ไม่อยากคุยคือเจ้าของบ่อนใหญ่ กับคนขายเฮโรอีน ผมไม่อยากจะคบด้วย

ถาม : ที่จริงคุยกับคนพวกนี้น่าจะดี บางทีอาจได้แ่งมุมที่เป็นประโยชน์ต่อการทำงาน

ตอบ : ตรงนี้ผมก็ไม่รู้แน่ ต่อไปอาจจะเปลี่ยน แต่ขณะนี้ที่ไม่ยอมเปลี่ยน ผมคิดว่าคนพวกนี้ยิ่งกว่าเผด็จการ อีกอย่างผมไม่อยากจะคบกับคนพวกนี้เพราะกลัวคนจะสับสน ผมมีภาพลักษณ์การเป็นนักต่อต้านยาเสพติด ถ้าคบทั้งสองฝ่ายก็กลัวจะกลายเป็นรับเงินค้ำ ยิ่งตอนนี้สถานการณ์ในชุมชนรุนแรงมากอย่างในชุมชนคลองเตย คนตีคนแล้วเขาไม่ได้ดูจากเรื่องอื่น ไม่ได้ดูว่าคนนี้ขโมยของหรือเปล่า? คนนี้เอาเปรียบหรือเปล่า? ไม่ได้วัดอย่างนั้น แต่วัดว่าใครอยู่ฝ่ายค้ายา ใครอยู่ฝ่ายต่อต้านค้ายา ถ้าใครอยู่ฝ่ายพวกค้ายาพวกนี้เป็นคนแล้ว พวกขโมยของยังคบได้ไม่มีปัญหา แต่ถ้าใครค้ายากบไม่ได้

ถาม : มองปัญหาหลาย ๆ อย่างในชุมชน เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาความยากจน แล้วคิดว่าอะไรคือสาเหตุและต้องแก้ที่ไหน

ตอบ : ผมเคยสงสัยเหมือนกัน ตอนนั้นก็เริ่ม ๆ จะได้ข้อสรุป ตอนแรกผมมองไปที่ความยากจน เข้าใจว่าที่ชาวบ้านจนเพราะไม่ได้เรียนหนังสือ แต่พอไปทำโรงเรียนแล้วก็ไม่แก้ปัญหามาขนาดให้ทุนการศึกษามูลนิธิดวงประทีปให้ทุน 7,000 คนให้ทุนแล้วก็ไม่เรียนอยู่ดี ออกไปทำงานเลย คิดว่าปัญหาไม่ใช่เรื่องการศึกษาแล้ว มันเป็นเรื่องโอกาสในการทำงาน ยิ่งเมืองใหญ่เท่าไรใครไม่ฉลาดไม่เฉลียวอยู่ไม่ได้ ไม่มีทางเข้าไปสู่โอกาสการจ้างงาน ความจริงแล้วประเทศเราไม่ว่าจะต่างจังหวัดหรือในเมือง อำนาจรัฐมีความสำคัญเป็นสิ่งกำหนด จะจ่ายใครได้เงินเท่าไรต่าง ๆ พวกคนจนมันหลุดระบบเลย

พอเข้าไม่ได้จึงต้องประท้วง ถ้าได้มาคุยก็คุย
คนละเรื่องคนละภาษา แล้วผู้บริหารน้อยคนที่จะ
จะอดทนได้ ผมมาจากสลัมจริง ๆ นะ เมื่อมา
อยู่ในตำแหน่งนี้ก็ตั้งใจเยอะ เวลาคุยกับ
ชาวบ้านทั้ง ๆ ที่ผมเป็นลูกชานานะก็ต้อง
พยายามเข้าใจเขา แล้วคนจนนี้อารมณ์อ่อน
ไหวง่ายอย่างหนู เชิญยิ้ม หรือใครต่อใคร คน
ยิ่งจนจะยิ่งอ่อนไหวง่าย รักก็รักมากเกลียดก็
เกลียดมาก ตรงนี้มันทำให้เวลาเจรจากับใคร
มักคุมสติไม่อยู่จึงเป็นจุดอ่อน แล้วยิ่งลำบาก
ตรงที่เขาจะมาพบมาเจรจาอะไรคนเดียวไม่ได้
ต้องมากันเยอะ พอคุมสติไม่ได้ก็ไปกันใหญ่

ถาม : ถ้ามองโดยรวม คิดว่าปัญหาของคนจนได้รับการ
แก้ไขให้ดีขึ้นแล้วหรือยัง

ตอบ : ถ้าถามทฤษฎีเขาว่า คนจนในเมืองยิ่งพัฒนายิ่ง
ถอยหลัง ผมดูแล้วก็รู้สึกว่าจะเป็นอย่างนั้น
อย่างชุมชนมิตรภาพที่ขอนแก่น 3 ปีที่ผ่านมา
สภาพดีขึ้นมาก แต่เมื่อเทียบกับเมืองแล้วก็
เหมือนถอยหลัง เพราะเมืองพัฒนาเร็วมาก
เมื่อ 5 ปีที่แล้วในขณะที่คนชั้นกลางยังไม่มี
บทบาทมาก ในเมืองก็มีแต่นายกเทศมนตรี
นักวิชาการ แล้วก็คนสลัมเท่านั้นที่มีบทบาท
คนสลัมก็จะมีออกมาประท้วง ออกมาช่วยทำ
ถนน แต่เมื่อประชาสังคมเริ่มชัดเจนขึ้น คนมี
การศึกษามากขึ้น คนชั้นกลางก็เริ่มมีบทบาท
มากขึ้น คนจนก็จะยังมีบทบาทน้อยลงถ้าเทียบกับ
ต่างประเทศ เมืองไทยเมื่อเทียบกับฟิลิปปินส์
ห่างกันไกลมาก มาร์คอสเขาช่วยคนจนครบ
วงจรในการแก้ปัญหา แม้กระทั่งเดี๋ยวนี้คนยัง
รักมาร์คอส อีเมลด้าอยู่ ให้มีงานทำ ให้เรียน
หนังสือ ให้สิทธิสารพัด คริสลิ่งกาจนกว่าเรายังมี
โครงการบ้านพักล้านหลังสำหรับคนจน เมือง
ไทยไม่เลย บางประเทศมีธนาคารคนจนใหญ่
มากของเราไม่มี อาจเป็นเพราะคนจนบ้านเรา
ยังไม่จนตรอก คนไทยนิสัยสบาย ๆ คนไม่คิด

ยาว มีปัญหาที่ช่วยกันไป คนจนก็คิดว่ามี
ปัญหาที่แก้ไขได้เอง รัฐบาลก็ไม่มั่นคงพอที่จะ
คิดยาว ๆ ถึงจะคิดยาวกระทรวงก็ไม่สมบูรณ์
พอที่จะทำได้ครบวงจร

ถาม : คิดว่าปัญหาน่าจะจบอย่างไร

ตอบ : ผมว่าที่ผ่านมาเป็นแบบนี้ เพราะรัฐบาลกลาง
คิดทั้งหมด ให้อำนาจกับส่วนกลาง แต่รัฐธรรมนูญ
ใหม่ให้อำนาจกับเทศบาลกับท้องถิ่นกระจาย
อำนาจออกไป แม้แต่เรื่องที่อยู่อาศัยก็ให้เทศบาล
ทำอย่าง กทม. ก็มีโครงการจะตั้งกองทุนที่อยู่
อาศัยตนเองแทนการเคหะก็น่าจะทำให้อะไรต่าง ๆ
ดีขึ้น ผมเลิกคิดว่าพรรคการเมืองจะแก้ปัญหา
เลิกคิดว่าราชการจะแก้ปัญหา คิดว่าต้องลงมา
ท้องถิ่น ที่จริงตอนแรกในร่างก็ไม่มีเรื่องการ
กระจายอำนาจให้ท้องถิ่น ตอนนั้นมีการตั้ง
สันนิบาตเทศบาล ซึ่งคุณอาจหาญ ศิริกุล เป็น
นายกขอนแก่น เป็นนายกสันนิบาตเทศบาล
คุณอาจหาญก็พานายกเทศมนตรีทั้งหมดไป
พบประธาน สสร. แล้วเสนอเข้าไป 6 มาตรา
ซึ่งเกี่ยวข้องกับองค์กรท้องถิ่นโดยเฉพาะ ซึ่ง
ผ่านหมดอยู่ในรัฐธรรมนูญใหม่ แต่ความ
สำเร็จไม่ได้อยู่ที่ว่าเรามาร่างระเบียบให้ใครทำ
อะไร แต่อยู่ที่ความเข้าใจขององค์กรท้องถิ่น
ความเข้าใจของรัฐ ความเข้าใจของประชาชน

ถาม : แล้วกับปัญหาเสพติด ไม่ทราบว่าคุณมีความ
หวังเหมือนปัญหาความยากจนไหม

ตอบ : ผมว่าคุณอย่าถามเลยปัญหาเสพติด ยิ่งถาม
ยิ่งรู้มากจะยิ่งกลัว ผมมาเกี่ยวกับปัญหาเสพติด
โดยไม่ตั้งใจ เข้าสลัมครั้งแรกปี พ.ศ. 2517
แปลกใจมากคนติดยาเยอะ ทำไงดี ก็เลยรวม
ตัวกันติดต่อ บปส. เอาคนไปรักษาหาเงินส่ง
คนไปบำบัดรักษา

จนปี พ.ศ. 2529 ผมอยู่มูลนิธิดวง
ประทีป เจริญกับอเมริกาได้เงิน USAID มา 3
ล้านบาท มูลนิธิดวงประทีปให้มาล้านกว่าบาท

ก็ทำมา 4 ปี เป็นล่าเป็นสัน ผีก่อบรมพาคนติดยาไปรักษา ร่วมกับตำรวจจับคนค้า เดียวนี้ตั้งเป็นสมาคม

เมื่อก่อนเราคิดง่าย มีคนค้ายาจับก็จบ แต่เอาเข้าจริงจับไม่ไหว ก็คิดว่าเอาคนติดยาไปเลิก คิดง่าย ๆ แต่ผู้เชี่ยวชาญฝรั่งบอกไม่ได้หรอกคนติดยาแล้วเลิกยากอย่าหวังเลย เอาเข้าจริง 500 คน เลิกได้สัก 10 คนเท่านั้น ก็มาถึงบางอ้อตามที่งานวิจัยบอกว่า อย่างน้อย 10 ครั้งไปบำบัดแล้วส่วนมากก็ตาย ก็เปลี่ยนมาเน้นคนยังไม่ติด เรียกว่า ป้องกันกลุ่มเสี่ยงก็มีการเผชิญหน้า ตีกันกับพวกค้ายา ก็มาคุยกันว่าหลีกเลี่ยงได้ไหมไม่เผชิญหน้า ก็ได้ข้อสรุปว่าเดินกันคนละทาง คุณก็ค้าของคุณ ผมก็ป้องกันไป สร้างงาน พัฒนาเยาวชน ผีอาสาชีพ แต่มันไม่ไหวสถานการณ์ขนาดนี้ต้องให้นายกออกคำสั่ง มาคิดแบบ 66/23 เอาชนะคอมมิวนิสต์ การเมืองนำการทหาร ใช้การพัฒนาสุยาเสพติดผู้ว่ากรุงเทพฯ เป็นประธาน ผมเป็นกรรมการใหญ่คนหนึ่ง ผมก็เอาประสบการณ์เก่ามาใช้ให้ชุมชนป้องกันตนเอง จากการประเมิน 3 ปี อยู่ในเกณฑ์ที่เราตั้งหลักได้เมื่อ 4-5 ปีที่แล้ว คลินตันประกาศต่อต้านยาเสพติดเป็นประเด็นหาเสียง คลินตันชนะ พอคลินตันอยู่ได้ 2 ปี หนังสือพิมพ์ไทม์ก็ลงว่าอเมริกาแพ้สงครามยาเสพติดแล้ว คลินตันหาเสียงคราวใหม่ก็เปลี่ยนประเด็นไปเป็นเรื่องอื่น ไม่ยกประเด็นยาเสพติดเพราะเขาถอยแพ้แนวป้องกันแล้วเปรียบเทียบกับเมืองไทยแนวรบแนวหน้าก็แตกแล้ว แต่ก็กำลังจะตั้งหลักได้ แต่ผมเชื่อว่าถ้าเมื่อไรอำนาจการปกครองอยู่ที่ท้องถิ่นเราจะแก้ได้ ตอนนี้นายกเทศมนตรีมีไม่ถึง 30% ที่จะมาสู้เรื่องยาเสพติด เพราะหนึ่งเขาไม่รู้จะสู้อย่างไร ไม่มีประสบการณ์ ไม่มีกลไก ไม่อยากเสียคะแนน แต่อันาคตเขาจะมาสู้เพราะมันเป็น

ปัญหาชุมชน และเมื่อชุมชนเข้มแข็งเราจะสู้ได้ วันนี้ชาวบ้านพร้อมจะลุกขึ้นสู้แต่ไม่รู้จะสู้อย่างไร การหนุนช่วยก็ไม่ชัดเจนถึงมีคำสั่งนายกแล้วในทางปฏิบัติก็ยังไม่ชัดเจน

สรุปสถานการณ์ปัจจุบันคือมาถูกทางแล้วแต่ยังไม่เคลื่อน คือ ที่ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดรับผิดชอบนั้นถูกแล้ว เน้นที่การป้องกันลงไปที่ชุมชนนั้นถูก แต่ที่ยังไม่เคลื่อนเพราะเงินยังไม่มา ทหารกับราชการยังไม่มีแผนร่วม แต่ก็ยังมีความหวัง

ตัวอย่างที่มีบุรีรัมย์ประชากร 75,000 คน มี 50 ชุมชน ประธานของทุกชุมชนมารวมตัวกันเป็นตำรวจอาสาสุยาเสพติด ตอนนี้นำประชาชนได้ 50% แล้ว มาร่วมกันต่อต้าน การที่คนลุกฮือขึ้นมา ปัญหาคือรัฐจะเสริมเขาอย่างไร กทม. จะเสริมอย่างไร ตำรวจจะเสริมอย่างไร ผมคิดว่าตอนนี้กองทัพต่อสุยาเสพติดของเราต้องการคนเข้ามาจัดการ แต่ที่สำคัญที่สุดคือนายกรัฐมนตรี อธิบดีกรมตำรวจ ต้องเล่นเรื่องนี้อย่างหนักต่อไป ไม่งั้นข้างล่างนี้สู้ไม่ไหว

ถาม : ดูเหมือนว่าการกระจายอำนาจส่วนกลางไปให้ท้องถิ่นจะเป็นคำตอบสำหรับทุกเรื่อง

ตอบ : เรื่องกระจายอำนาจเป็นเรื่องใหม่ และเป็นเรื่องที่สำคัญมาก ๆ คืออย่างนั้นะครับ เทศบาลทั้งหมดซึ่งตอนนี้มี 1,131 เทศบาล รวมทั้ง กทม. เป็นเทศบาลรูปแบบพิเศษ พวกนี้ก็รวมกันเป็นสันนิบาตเทศบาลรวมกันมา 60 ปี แต่เพิ่มมา 2 ปีนี้ ซึ่งได้ปฏิวัติใหม่เป็นอิสระ และตามกฎหมายใหม่นี้จะให้อำนาจกับเทศบาลมาก ที่นี้ผมก็เข้าไป ผมทำงานให้ UN ด้วย ทำให้โครงการสิ่งแวดล้อมเมือง แล้วก็มาเป็นศูนย์ประสานงาน ทาง กทม. ก็เลยเข้าไปช่วย ตอนนีกฎหมายใหม่ก็ออกแล้วในช่วงภายใน 2 เดือนจะต้องตั้งคณะกรรมการไตรภาคี 3 ฝ่ายคือจากองค์กรท้องถิ่นคือ เทศบาล อบต. อบจ.

10 คน ตัวแทนหน่วยราชการ 10 คน และผู้ทรงคุณวุฒิ 10 คน รวม 30 คนนี้ จะไปเจรจาในรายละเอียดการแบ่งเงิน แบ่งงาน ทุกอย่างทั้งประเทศ ซึ่งเรื่องนี้จะเข้มมาก และก็เป็นเรื่องเฉพาะหน้าที่ยังค้างอยู่ที่วุฒิสภา ก็คือเรื่องเลือกตั้งนายกเทศมนตรีทางตรง อันนี้จะมี ความหมายมาก เลือกตรงก็เหมือนกับการเลือกตั้งใน กทม. คือ เลือกนายกคนเดียวกับเลือกสภา แต่ในส่วนของเทศบาลเขาเรียกกันว่า เลือก สท. แล้ว สท. ก็จะเลือกอีกที ซึ่งมีปัญหาเยอะ การที่ชาวบ้านไม่สามารถจะระบุว่าใครจะเป็นนายก ทำให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมน้อย แล้วก็ผู้สมัครเองก็ไม่กล้าไปพูดกับชาวบ้านว่าตัวเองจะมาบริหาร เพราะตัวเองก็ไม่แน่ใจว่าจะได้เป็นนายกหรือเปล่า อันนี้เป็นหัวเลี้ยวหัวต่อของประวัติการปกครองประเทศไทยด้วยนะ เพราะเมื่อก่อนบริหารโดยส่วนกลาง แต่ต่อไปนี้จะบริหารโดยองค์กรท้องถิ่น แต่จะทำได้หรือไม่ยังต้องทำเยอะ เพราะรัฐบาลปล่อยแบบไม่ได้เตรียมตัว ปล่อยให้รัฐธรรมนูญบังคับให้ทำไม่ได้มีการเตรียมตัวเลยทั้ง อบต. และเทศบาล ถ้าทำได้ดีจะเป็นมิติใหม่ เพราะตามกฎหมายระบุชัดเรื่องท้องถิ่นทำได้ต้องให้ท้องถิ่นทำทั้งหมดไม่ว่าจะเป็นโรงพยาบาล โรงเรียน งานโยธา งานศิลปะ สิ่งแวดล้อม ทั้งหมดเลย

ถาม : การเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีที่เป็นรูปธรรม คืออะไร

ตอบ : ถ้าให้ท้องถิ่นทำจะอย่างหนึ่งคือ เขาเห็นปัญหาก็น่าจะกำหนดแนวทางแก้ปัญหาได้สอดคล้อง เพราะให้ส่วนกลางทำมานานแล้วแต่ไม่สำเร็จ ที่นี้จุดก็อยู่ที่ไตรภาคี แต่ไตรภาคีจะทำสำเร็จหรือไม่ก็ขึ้นกับกิจกรรมสนับสนุนอีกมาก เช่น การฝึกอบรมต่าง ๆ เพื่อรองรับพระราชบัญญัติ ขั้นตอนการกระจายอำนาจสู่องค์กรท้องถิ่น ซึ่งมี 2 ประเด็นหลักคือ (1) พบ.องค์กรกระจาย

อำนาจ (2) พระราชบัญญัติบริหารงานบุคคลองค์กรท้องถิ่น ก็คือข้าราชการทั้งหมด ต่อไปจะหลุดจากกรมการปกครองไปสังกัดท้องถิ่น และจะขึ้นกับหน่วยงานใหม่ซึ่งยังไม่มีชื่อ แต่รัฐธรรมนูญบอกให้ขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี มันก็อาจคล้าย ๆ กับพนักงานตำรวจ แต่ถ้าทำไม่ดีอาจจะได้คนที่ไม่ดีมาเป็นนายกเทศมนตรีคนที่ เป็นเจ้าพ่อน้อย ๆ ซึ่งตอนนั้นเราต้องยอมรับว่ามีจริง หรือถ้าเราได้นายกเทศมนตรีที่ดีแต่ระบบราชการ ระบบการบริหารไม่ปฏิรูปก็มีปัญหาอีก หรือว่านายกดีระบบเทศบาลดีมันก็ยังไม่สำเร็จ เพราะว่ามันขึ้นอยู่กับประชาชน ขึ้นอยู่กับกลุ่มประชาสังคมภาคธุรกิจในพื้นที่ด้วย แต่ที่ผ่านมามันมีความบกพร่องเกิดขึ้นมาก จะเห็นว่าเรื่องการกระจายอำนาจไม่มีใครรู้เลย ขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดี ดังนั้นขั้นต่อไปคือ ทำอย่างไรจะให้คนท้องถิ่นรู้และเข้ามา ร่วม ไม่ควรจะให้แค่ นายกเทศมนตรีกับอธิบดีคุยกันแล้วจบ ต้องทำให้คนรู้ว่าขณะนี้กำลังกระจายอำนาจ และตนเองจะต้องมีบทบาทหน้าที่อย่างไร

ถาม : เคยรู้สึกเบื่อ ท้อแท้กับงานที่ทำและปัญหาที่แก้ไขไม่ได้บ้างไหม

ตอบ : ไม่ครับ รู้สึกสนุก ถ้าถามว่าเชิงไหม มีบ้าง บางทีนั่งง่วงจะทำอะไรก่อนดี ยุ่งไปหมด บางทีเบื่อทำไมราชการอึดอัดขนาดนี้ พอเสร็จแล้วทำไหงก็ลงไปคุยกับชาวบ้าน ก็มีทางออก ชาวบ้านจะมีทางออกเสมอ เราบางทีเจ้านายไม่เอาก็ไม่รู้จะทำอย่างไร ผิดระเบียบก็ทำอะไรไม่ได้แล้ว แต่ชาวบ้านนี่ไม่มีเจ้านาย ถ้าครูไม่เอาด้วยก็ไปหาพระ มีทางคลี่คลาย หน้าที่ตอนนี้องค์ผมก็คือส่งเสริมเขา ให้กำลังใจ ปรับระบบ เพราะเราอยู่ในระดับบริหาร ตอนหลังนี้เห็นว่าจำเป็น ต้องทำงานวิชาการเขียนหนังสือ เพราะในชีวิตทำไปเรื่อยไม่เคยสรุปอะไร

ถาม : ช่วยชี้แนวทางกับคนทำงานในองค์กรพัฒนาเอกชนด้วย

ตอบ : ก่อนอื่นต้องดูว่าเอ็นจีโอเกิดจากอะไร พวกนี้ก็เป็นนักต่อสู้เก่า เคยสู้ในป่าก็มาสู้ในเมือง ส่วนหนึ่งก็ไปรับเงินฝรั่ง มีแนวคิดแบบฝรั่งแล้ว เอ็นจีโอรู้ทุกเรื่องแต่รู้ไม่จริงสักเรื่อง รู้วิธีปลุกระดมคน แต่เมื่อถึงจุดต้องแก้ปัญหาทำไม่ถนัดแล้ว แล้วก็อาจจะคบกับคนแคบไปหน่อย ถึงวันนี้อำนาจรัฐก็เปลี่ยน ปัญหาที่เปลี่ยน แต่เอ็นจีโออาจเปลี่ยนไม่ค่อยทัน

แต่จุดแข็งก็ยังมีอยู่ เอ็นจีโอเป็นตัวเชื่อมที่สำคัญเกี่ยวกับการให้กำลังใจประชาชน แต่ชาวบ้านไม่ได้ต้องการแค่การให้กำลังใจ เขาต้องการแก้ปัญหา ถ้าชาวบ้านถูกไล่ที่ เอ็นจีโอก็ต้องเข้าไปช่วยให้ชาวบ้านรวมกลุ่มกัน คิดประเด็นต่อสู้ สร้างกำลังใจ อันนี้จะมีประโยชน์มาก แต่พอได้ที่คืนมาแล้วจะจัดการอย่างไร อันนี้เอ็นจีโอไม่ถนัดแล้ว ดังนั้นบทบาทต้องเปลี่ยน อีกประเด็นหนึ่งก็คือ มีกลุ่มพลังใหม่ ๆ นายกรัฐมนตรี พ่อค้า ปัญญาชน ท้องถิ่น เอ็นจีโอต้องปรับตัวเองให้เข้าใจคนอื่น ๆ ให้มากขึ้น อย่างไรก็ตามก็คงเหมือนกันทั่วโลก เอ็นจีโอมีบทบาทแน่นอน ผมมีเรื่องหนึ่งผมหนึ่งคิดเล่น ๆ สมัยที่เรียนอยู่จุฬาฯ ผมเป็นทหารด้วยตอนเย็นกลับบ้านขึ้นรถเมล์ สมัยนั้นกรุงเทพฯ ไม่มีต้นไม้เลย ช่วงนั้นได้ข่าวหมอกระเสิร์ ชนะวงศ์ แก่ได้รับรางวัล ผมก็ว่าเออ หมอกระเสิร์นี่เก่ง ผมก็คิดว่าผมจะทำอะไรได้มั้ง ผมคิดออกนะครับ ผมว่าจะปลูกต้นไม้ตั้งแต่สามย่านถึงบางนาเลย ปลูกต้นไม้เกาะกลางถนน ปลูกมันทุกวัน คิดเล่น ๆ ทีนี้เอาอย่างไรดีก็มีที่พักทหารอยู่ผมก็ไปปลูกต้นไม้ นายทหารเขาบอก เอ... ประสาทหรือเปล่าวะ แต่เค้าคิดว่าผมคงไม่ได้เขียน เพราะเรียนมหาวิทยาลัยได้ ตอนหลังผมมาได้คิดได้หลักในการทำงาน

คือ อย่าคิดทำให้มีชื่อเสียงหรือเพื่อให้งานอื่นเขายกย่อง เราอยู่ตรงไหนก็ได้ขอให้ทำไป การเลื่อนตำแหน่งเราไม่ได้เลื่อนเอง สังคมเค้าเลื่อนให้ คุณไม่ต้องห่วงคุณอยู่ตรงไหนคุณก็ทำไป แล้วถึงจุดหนึ่งมันจะเลื่อนไปเรื่อย ๆ ตามที่เหมาะสม แล้วมีหลักอันหนึ่งเราต้องมีเรียบง่าย กินง่าย อยู่ง่าย สบายมาก จนทุกคนเขาตกใจว่าทำไมผมทำตัวแบบนี้ บางทีก็มีปัญหาเหมือนกัน เราไปยืนโหนรถเมล์ ข้าราชการเขาเห็นว่าที่ปรึกษาทำไมมาทำตัวอย่างนี้ นี่ไม่ใช่เราตัดจริตหลอก เพราะเราก็จนถ้าเรารวยแล้วคงไม่เป็นอย่างนี้ เราก็อยากรวย แต่เรารวยไม่เป็นทำธุรกิจอะไรก็เจ๊งหมด มีเพื่อน ๆ บอกว่า ผมถูกส่งมาเป็นอย่างนี้ไม่ต้องไปทำอะไรแล้ว ตอนนั้นเราก็ต้องใช้อย่างประหยัด อยู่อย่างสมถะ ชีวิตก็อยู่ได้ ครอบครัวก็อยู่ได้ ไม่มีปัญหาอะไร ภรรยาที่ไม่มีปัญหาอะไร ลูกก็เรียนชั้นมัธยมก็ไม่มีปัญหาคืออยู่ในเกณฑ์ที่ใช้ได้ เรานึกจะทำอะไรเราก็ทำได้ เพราะเราไม่ได้นึกที่ผิดศีลธรรม ผิดกฎหมาย

ถาม : คนในแวดวงองค์กรพัฒนาเอกชนด้วยกันที่รู้สึกชื่นชมมีไหม

ตอบ : พูดถึงนักพัฒนาที่รู้สึกชื่นชมก็มีหลายคนอย่าง พี่พิศิษฐ์ ชาญเสนาะ เป็นคนตรง อายุมากกว่าผม 2 ปี คงเส้นคงวา มีเหตุผลพอสมควร อาจารย์โคทมก็คงเส้นคงวา ใครว่าอะไรก็ไม่โกรธ เป็นนักประชาธิปไตยจริง ๆ คนอื่นแพ้แล้วไม่ยอมแพ้ แต่อาจารย์โคทมแพ้แล้วยอมยอมทำตาม แต่ความคิดไม่เปลี่ยนนะ รุ่นเด็กอย่าง ปริญญา เทวานฤมิตร เด็กสมองไบรท์และใจกล้า คนที่แกอาจจะไม่กล้า ตอนพฤหัสบดีผมไม่กล้าเลย เพราะเด็กรุ่นใหม่ใจกล้า

ถาม : เราจะพัฒนาคนอย่างไรให้เป็นนักพัฒนาที่ดีได้

ตอบ : ผมว่าง่าย ๆ สำหรับนักพัฒนาก็คือ ให้รู้จักใจเขาใจเรา ข้อสำคัญต้องคบกับคนให้มาก ๆ

โดยเฉพาะคนยากจน คนด้อยโอกาส ถ้าทำงาน อยู่ในสัปดาห์ต้องใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่กับชาวบ้าน เมื่อชาวบ้านสนุกกันข้าวยอรอยเหมือนชาวบ้าน อันนี้แสดงว่าเข้าใกล้แล้ว แต่ต้องไม่เป็นชาวบ้านเอง แต่สำหรับเด็กรุ่นใหม่คนส่วนใหญ่ว่าดู เหมือนว่าจะไม่สนใจปัญหาอื่น ท่วงแต่ตนเอง แต่ผมว่าไม่ใช่ ผมว่ามนุษย์อยากไปดีทุกคน แต่เขาไม่รู้ว่าเขาจะเอาดีทางไหน ความจริงเขาก็ไม่รู้อะไรจะทำอะไร ถ้าเขาทำความสำเร็จอะไรซักอย่าง เขาจะมีความเชื่อมั่น ถ้าว่าอาจารย์ ได้สร้างความรู้สึกแบบนี้ให้เด็กใหม่ มีอยู่วันหนึ่ง ผมก็ไม่เด็กแล้วนะ เรียนจุฬาฯ อายุ 23 แล้ว เข้าไปปี 1 ผมก็ไม่รู้ว่าการเมืองคืออะไร ผมเป็นทหารผมไม่เข้าใจ วันหนึ่งคุณสุชาติ เข้ามานั่งคุยที่ศาลาพระเกี้ยวผมก็ฟังดูมันแปลกดี ไปนั่งคุยเอาคืนแล้วชอบ เซ กูวารา มันเท่ดี เพราะฉะนั้นผมคิดว่าวัยรุ่นจะชอบอะไรที่มันส์แล้วเด่น อ่านประวัติ เซ กูวารา ยิ่งสนุกใหญ่ เป็นนายแพทย์แต่มาเป็นนักปฏิวัติ เพราะฉะนั้นวัยรุ่นต้องเริ่มให้เค้าทำอะไรให้มันรู้สึกว่ามันดังมันซ่า มันกวนกวนหน่อย แล้วเค้าจะเรียนรู้เอง ไปถามพวกที่เดินตามข้างเขาได้มีโอกาสทำอะไรใหม่ ไปเรียนหนังสืออาจารย์ก็ไม่ได้สนใจให้โอกาสเขา บรรยายลูกเดียวเลยไม่ฟังด้วย ซึ่งเดี๋ยวนี้มันจะล้ำสมัยแล้วเรื่องการบรรยาย เพราะฉะนั้นอาจารย์ต้องปรับตัวให้เข้ากับนักศึกษา เพราะนักศึกษาสมัยนี้ก้าวหน้ามาก

ถาม : มีงานอดิเรกหรือใช้เวลาว่างทำอะไร

ตอบ : เวลาว่างผมไม่มีเพราะผมมีปัญหาอยู่อย่างหนึ่ง เป็นโรคชนิดหนึ่งคือ โรคหยุดคิดไม่เป็น อาน้ำก็คิด ก็นึกก็คิด ขึ้นรถก็คิด เหมือนสมองมัน

ไม่หยุดเลย แต่ผมยังดีคือ นอนหลับ บางคนไม่หลับเป็นโรคประสาทคิดจนหยุดไม่เป็น ที่เป็นกันมากคือออกคิดไม่ได้ แต่ตัวอย่างเวลาผมไปทำอะไร ผมมีไรอยู่เพชรบุรี ทันทีที่ลงไรจะไม่สนใจเลยเรื่องอื่น อีกอย่างคือมีลูกดี ไปบ้านจะกวนเราแล้วเราคิดอะไรไม่ได้ผมใช้คอมพิวเตอร์เขาก็แย่งเล่น ทำไม่ได้เหมือนกันก็ทำให้สมองเราเปลี่ยนไปเรื่องอื่น มีสิ่งหนึ่งซึ่งผมได้ทำอะไรมากคือ ผมคบกับคนเยอะมากอาจจะเรียกได้ว่าในบรรดาเอ็นจีโอยุคนี้ด้วยกัน ผมคบคนมากที่สุดในพื้นที่กว้างในปริมาณกว้างแล้วผมก็ได้รู้คนอื่นเยอะ ทำให้เราเปลี่ยน เพราะฉะนั้นใครก็ตามอยู่ที่เดียวปีสองปี คบคนคนเดียวมีปัญหาเห็นคบกับคนหลายคนทำให้เราเรียนรู้ ถ้ามีหนึ่งปีหนึ่งเราคบคนเดิม วิธีการแบบเดิม มีปัญหาแน่นอน เพราะโลกมันเปลี่ยนแต่มนุษย์มักจะไม่กล้าที่จะทำอะไรเปลี่ยน ผมชอบแนวคิดของท่านพุทธทาส ที่ว่าอย่าไปยึดอะไรมากโดยเฉพาะตัวเอง มีคำหนึ่งท่านพูดผมยังจำสำเนียงได้ ท่านว่ากินอยู่ง่าย ๆ จิตใจสูง พูดสำเนียงได้ เราจะยึดอะไรก็ยึดไม่ได้ สิ่งต่าง ๆ เปลี่ยนแปลงหมด คนที่เคยรักเราก็อาจไม่รักเรา ตัวเราก็เปลี่ยนแปลง เพราะฉะนั้นสรรพสิ่งเปลี่ยนแปลงจะให้เหมือนเดิมก็ขัดธรรมชาติ

สุดท้ายผู้สัมภาษณ์ขอกราบขอบพระคุณ คุณสมพงษ์ หัตถบุย ไว้ ณ โอกาสนี้ ที่กรุณาให้ข้อคิดที่มีประโยชน์อย่างยิ่งต่อคนทำงาน ซึ่งคงไม่จำกัดแค่เพียงในแวดวงขององค์กรพัฒนาเอกชน

รูปที่ 2 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเมืองของเยาวชนในกรุงเทพมหานคร

ขอบพระคุณ ท่านบรรณาธิการที่กรุณาแนะนำ
ให้ไปสัมภาษณ์บุคคลต่าง ๆ และให้โอกาสนำบท
สัมภาษณ์มาลงพิมพ์ในวารสารของสถาบันฯ ซึ่งเรื่องนี้
ก็จะเป็นบทสัมภาษณ์เรื่องสุดท้ายของผู้เขียน เนื่องจากมี

ภาระหน้าที่มาก จึงต้องขอกราบสวัสดิ์ท่านผู้อ่านทุก
ท่านมา ณ โอกาสนี้ สิ่งดี ๆ อันใดที่จะพึงมี พึงเกิดขึ้น
จากบทสัมภาษณ์ทั้งหมด ก็ขอมอบให้แก่ท่านผู้ให้
สัมภาษณ์ทุกท่าน.
